

Voorstel - regels omgevingsplan lokaal spoor

Betreft Project: Overgang regels lokaal spoor naar het omgevingsplan van gemeenten met lokaal spoor in het gebied van de Vervoerregio Amsterdam
Datum: 11 november 2024
Deelnemers: -
Opgesteld door: -

Deze memo bevat een uitleg die kan worden opgenomen in het begeleidend voorstel aan de gemeenteraad van de betreffende gemeente als het wijzigingsbesluit van het omgevingsplan in procedure wordt gebracht.

1. Begrenzing beperkingengebied lokaal spoor - omgevingsplan

Artikel 5.164 van het Besluit kwaliteit leefomgeving bevat een instructieregel over het voorkomen van belemmeringen voor het gebruik en het beheer van het lokaal spoor. Het artikel bepaalt dat in een omgevingsplan de geometrische begrenzing wordt vastgelegd van het beperkingengebied (volgens de aanwijzing van dit gebied grond van artikel 12 van de Wet lokaal spoor) door het dagelijks bestuur van Vervoerregio Amsterdam. Voor activiteiten binnen het beperkingengebied lokaal spoor geldt een vergunningplicht op grond van de Omgevingswet (artikel 5.1, tweede lid, onder f, onder 4e Ow) en het Besluit activiteiten leefomgeving (artikel 9.48).

Het dagelijks bestuur van de vervoersregio is belast met de zorg voor de lokale spoorwegen.¹ Dat omvat ook de taak om de staat en werking van de lokale spoorweginfrastructuur te behoeden voor nadelige gevolgen van activiteiten op of rond die infrastructuur. Daarom wordt op grond van artikel 12 van de Wet lokaal spoor het beperkingengebied aangewezen, waarbinnen een omgevingsvergunningplicht geldt. Vanuit het oogpunt van kenbaarheid voor de burger heeft de wetgever de instructieregel opgenomen dat de begrenzing van de beperkingengebieden zichtbaar wordt gemaakt in het omgevingsplan. Het verwerken van de begrenzing in het omgevingsplan maakt het makkelijker voor burgers en bedrijven om te zien waar het beperkingengebied ligt en welke regels er gelden. Het beperkingengebied lokaal spoor omvat de ruimtelijke profielen van de tram- en metrolijnen in [plaatsnaam].

Op grond van artikel 9.48 Besluit activiteiten leefomgeving geldt er binnen het beperkingengebied lokaal spoor een vergunningplicht voor initiatiefnemers² voor de volgende activiteiten:

- het verrichten van werkzaamheden; en
- het bouwen of in stand houden van bouwwerken, het aanleggen, plaatsen, in stand houden of veranderen van werken die geen bouwwerken zijn en het plaatsen of in stand houden van andere objecten.

Het dagelijks bestuur van de Vervoerregio Amsterdam is het bevoegd gezag om te beslissen op een aanvraag om een omgevingsvergunning die betrekking heeft op een of meer

¹ Vervoerregio Amsterdam (VRA) en Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH).

² Deze regels gelden voor eenieder, die deze activiteiten willen uitvoeren. Uitgezonderd de beheerder van het lokaal spoor zelf. Activiteiten die worden verricht door of namens de spoorweginfrastructuurbeheerder in het kader van het aanleggen, het wijzigen of het beheren van een lokale spoorweg of de regeling van het verkeer over die spoorweg, vallen hier niet onder.

beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een lokale spoorweg in dat gebied. Dit is geregeld in artikel 4.7 van het Omgevingsbesluit. De beoordelingsregel voor een aanvraag om omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit is geregeld in artikel 8.2 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Deze luidt kort gezegd als volgt: “de omgevingsvergunning wordt alleen verleend als de activiteit verenigbaar is met het belang van het behouden van de staat en werking van dat werk of object voor nadelige gevolgen van activiteiten”. Aanvraagvereisten zijn geregeld in art. 7.197a van de Omgevingsregeling.

2. Maatwerkregels lokaal spoor voor het omgevingsplan

Het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) biedt de mogelijkheid maatwerkregels te stellen. Op grond van artikel 9.48a Bal kan van de vergunningplichtige activiteiten worden afgeweken in het omgevingsplan. Afwijken kan als dat nodig is voor het doelmatig beheer van de lokale spoorweg. Afwijken houdt in dat voor meer of juist minder gevallen een omgevingsvergunning nodig is. Dit houdt in dat voor bepaalde activiteiten een informatieplicht, een meldingsplicht, algemene regels, een verbod of zelfs geen regels kunnen worden toegepast.

Oogmerk (doelen) en specifieke zorgplicht

Bij het stellen van maatwerkregels moeten een aantal regels in acht worden genomen, zoals het oogmerk (doelen) en de specifieke zorgplicht. Volgens artikel 9.2 van het Bal zijn de regels gesteld met het oog op het behouden van de staat en werking van lokale spoorwegen voor nadelige gevolgen van activiteiten op of rond die spoorwegen. Onder dit oogmerk valt ook het belang van verruiming of wijziging van het lokaal spoor. In artikel 9.8 van het Bal is een specifieke zorgplicht opgenomen gericht aan degene die een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een lokale spoorweg verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor het lokaal spoor. Op basis van overtreding van deze zorgplicht kan ook worden gehandhaafd.

De regels beschermen het lokaal spoor tegen negatieve effecten van activiteiten van initiatiefnemers op de bedrijfsvoering en de veiligheid rondom het lokaal spoor. Voorbeelden van effecten zijn zetting van ondergrond, contact met spanningvoerende delen van het lokaal spoor, valgevaar en beschadiging van spoordelen, beperking van zicht en overbelasting van de tunnelconstructies.

Doelgericht en risicogestuurde maatwerkregels

Uit de huidige vergunningenpraktijk blijkt dat de vergunningplicht, die standaard geldt voor het gehele lokaal spoor, op onderdelen minder streng kan zijn. Er kunnen doelgericht en risicogestuurd andere regels gelden. De mate van het negatieve effect wordt bepaald door het type werkzaamheid (activiteit) en de specificaties van de werkzaamheden (zoals diepte, hoogte, belasting, reikwijdte van materieel, werkzaamheden, werken en of bouwwerken) en de afstand tot het lokaal spoor.

Om te zorgen voor een goede balans tussen “risico op negatief effect” en “plicht van initiatiefnemer” (informatie-, melding- of vergunningplicht) is het beperkingengebied verdeeld in een aantal zones: de kernzone, de beschermingszone en de buitenste beschermingszone. Waarbij de regels voor deze zones verschillen en geldt dat er meer kan, naar mate de afstand tot het spoor toeneemt. Er wordt daarbij geen afbreuk gedaan aan het beschermingsniveau van het spoor. Strengere regels (een vergunningplicht) is niet doelmatig op grotere afstand van het spoor, hoe groter de afstand tot het lokaal spoor hoe minder streng het beschermingsniveau kan en mag zijn. Bijlage 1 bij deze notitie bevat een uitgebreide toelichting op de maatwerkregels in het beperkingengebied lokaal spoor. Bijlage 2 legt uit hoe de zones zijn ingetekend (tekenregels zones).

Wat verandert er?

- Een deel van de activiteiten die voorheen onder de vergunningplicht van artikel 12 Wet lokaal spoor vielen, kunnen nu met een meldingsplicht, informatieplicht en zorgplicht worden afgedaan. Initiatiefnemer³ van de werkzaamheden hoeft dan geen vergunning meer aan te vragen, en zal moeten voldoen aan deze algemene regels.
- De grootte en ligging van het beperkingengebied lokale spoorweg is verruimd ten opzichte van het voorheen geldende 'ruimtelijk profiel tram of metro'. Dit is gedaan om negatieve invloeden van diepe bemalingen, ontgravingen, funderingswerkzaamheden en hoge (toren)kranen te kunnen beheersen. Dit soort activiteiten komen niet vaak voor, maar kunnen risicovol zijn voor het lokaal spoor. De huidige zonering van het ruimtelijk profiel dekt deze ten onrechte niet af.
- Op basis het eerste punt verwachten we een stuk minder vergunningaanvragen en het tweede punt zal meer aanvragen met zich meebrengen. Op basis van de ervaringen (dit is een inschatting) verwachten we per saldo minder aanvragen.

Bijlagen

Bijlage 1. Toelichting regels beperkingengebied lokaal spoor

Bijlage 2. Tekenregels

³ Derden die activiteiten willen verrichten op en rondom lokaal spoor.